

med stor Energi, Dygtighed og Skarphed forsegtede i England, saavel ved smukke Frajer som ved ensidig Anvendelse af Erfaringer, der pege i to aldeles forskjellige Retninger, og da samtidig dermed den forhadte Korntolds Ophævelse var Gjenstand for samme Agitation som Frihandelen, blev denne meget snart populær i England og vandt Landets almindelige Tilslutning. Dette er meget let begribeligt, men derimod er det mindre let begribeligt, at andre Lande, der tabte, hvad England vandt ved Frihandelen, lode sig bedaaere af denne Theori og gik ind paa den. Smidertid har Erfaringen aabnet Dinene hos de fleste af disse Lande; vi se, at selv Republikker, hvor den fuldstændigste Frihed og Lighed og den mest radikale, demokratiske Politik er fremherskende, ere gaæde bort fra Frihandel og erkjende, at det ikke ligger i deres Arbejderbefolknings Interesse at gaa ind paa dens Principer; de hævde kun Frihandelen paa de Omraader, hvor de have Overtaget, men hvor de ikke have det, forkaste de den. Og det er ikke blot Tilfældet i demokratiske Stater, men, uden at sige formeget, tør jeg paaftaa overalt, hvor Statsmænd, der ere uddannede i Livets Skole, staa i Spidsen for Statsstyrelsen. Jeg kan derfor ikke paa nogen mulig Maade sympathisere med de Fordringer, der stilles til en Toldreform udelukkende i Frihandelens Interesse. Det er givet, at en Vares Pris bestemmes væsentlig af tre Ting, af Maa-stoffets Pris, af de Maskiners og Redskabers Godhed, hvormed dette forarbejdes, og af Prisen paa Arbejdet hos den Befolkning, der skal forarbejde det. Naar de store industrielle Lande som England, der ere i Besiddelse af det store Fremskridt paa Industriens Omraade, gennem en fuldstændig Handelsfrihed have fri Konkurrence med de Landes Indvaanere, der først langt senere ere komne ind paa denne Næringsvei, da trykkes Prisen saa langt ned, at disse Lande kun tvungne af den yderste Nød kunne gaa ind paa denne Konkurrence. Den frie og uafhængige Arbejder kan ikke bestaa i den, og de smaa Haandværkere — og de udgjøre jo Størstedelen af vor Arbejdsklasse — kunne heller ikke optage den, idet den kun kan gennemføres ved Hjælp af Kapital og Fabriksvirksomhed, men derved synker efterhaanden Arbejdsklassen ned til at blive et næsten værdiløst Redskab i Hænderne paa Kapitalen, og derfor er der hovedsagelig gennem Frihandel stabt en af Nutidens største Ulykker, nemlig Modsatningen mellem Arbejdsklassen og, jeg veed ikke hvad man skal kalde det, dens Jørere eller Herrer, kort sagt mellem

et Proletariat og en Storborgerklasse. Jeg kan paa ingen mulig Maade anse det for ønskeligt, at vi stræbe hen mod en saadan Tilstand; jeg tror, at Bevarelsen af en fri uafhængig Arbejderstand, saaledes som vi fra den fjerne Fortid have haft den hos os, er et saa stort Gode, at vi virkelig nok for at opnaa det maa kunne finde os i at gjøre nogle Offre. I det Hele maa jeg sige, at jeg ikke kan finde, at den Vei, man gjennem Frihandelen vil føre os ind paa, tjener til Folkets Bedste, taget i sin store Almindelighed. Det er Kapitalisterne og Grossererne, som navnlig ad disse Vete svinge sig i Veiret, men ikke Befolkningens Masse; de ere de Gæste, der allevegne vinde ved Frihandelen, selv der, hvor Befolkningens store Flertal kun har materielt Tab af den. Som sagt, af disse Grunde kan jeg paa ingen mulig Maade godkende det Standpunkt, hvorfra man hovedsagelig har angrebet Lovforslaget i dette Thing. — Der er en anden Mærkelighed i Kritiken over Lovforslaget, og det er, at, samtidig med at man i de fattigere Klassers Interesser opponerer imod det, er det mærkværdigt at se, hvorledes Omheden for disse Klasser ytrer sig i særlige Bestræbelser efter at fritage de Rigere og mere formuende Klasser for den Del af Toldbeskatningen, som de væsentligst ville komme til at bide. Jeg skal bortse fra Indvendingerne mod den forhøjede Vintold, thi sjøndt jeg kan erkjende, at det er muligt, naar der ikke træffes andre Forholdsregler derimod, at det kan føre maatte til vidtrevne Forfælsninger af Vin eller ialtfald til en Formindstelse af Indførselen, vil jeg dog sige, at det forekommer mig ikke, at denne Told har naaet en saadan Højde, at man kan have store Betæneligheder i den Retning. Men naar man tillige taler om Ost og fremhæver de fattige Klassers Interesse af at hævde Ostetolden og urgerer, at det, at der ikke i Almindelighed indføres Godtffjøsost eller simplere Ost, er begrundet i Ostetolden, saa forekommer det mig at være et mærkværdigt endiet Syn paa Landets økonomiske Forhold, naar i et Land som Danmark, der er et af de stærkest mælkproducerende Lande i Verden og hvor navnlig Smørproduktionen er en af Landets Hovedindtægtskilder, en Hovedindtægtskilde for alle de store Kohold, der findes i Landet, og hvortil uafviselig er knyttet Produktionen af simpel Ost, kan vort Land altsaa ikke osteføde sine Borgere, er der vistnok intet andet Land i Europa, som kan gjøre det. Altsaa, jeg tror ikke, at den fattige Klasse nogeninde kan have Fordel af at indforstve simpel Ost fra Udlandet. Det er jo ikke alene oplyst af Regjeringen, at saa